



The Relationship of Awareness and Participation with Solid Waste Management Behavior among Residents of Na Kluea Subdistrict, Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province

Thitiwat Khamdee¹, Assistant Professor Udom Khomphayak²

¹Master of Public Health Program in Public Health Administration

²Faculty of Allied Health Sciences Pathumthanee University

Abstract: The objectives of this study were to 1) awareness and public participation in solid waste management, 2) solid waste management behavior of the public, and 3) the relationship between awareness and participation and solid waste management behavior among the public. The conceptual framework was applied to the awareness and participation theories of Benjamin bloom. The study methodology was quantitative research. The population consisted of 13,108 people. The sample size was determined using Taro Yamane's formula, resulting in 389 participants, who were selected through multistage sampling. The research instrument was a questionnaire. The Index of item-objective congruence (IOC) was 0.87, and the overall reliability coefficient was 0.92. Statistics used for the data analysis include percentage, mean, and standard deviation, and Pearson correlation coefficients. The results of the study found that 1) the public's awareness of solid waste management was at a high level (Mean = 3.87, S.D. = 0.89), 2) the solid waste management behavior of the residents was at a high level on average (Mean = 3.82, S.D. = 0.66), 3) awareness and participation were positively correlated with the solid waste management behavior of the public at a statistically significant level of .01 ($r = 0.60$, $p < .01$). This study indicated that government agencies should raise public awareness and encourage people to participate in waste management, as this would promote proper waste management behaviors among the public.

Keywords: Awareness, Participation, Waste Management Behavior

ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักและการมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

จิตติวัฒน์ คำดี¹ และอุดม คมพยัคฆ์²

¹หลักสูตรบริหารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี

²คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน 2) ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของเบนจามิน บลูม ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร จำนวน 13,108 คน กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 389 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.87 และค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า 1) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (Mean=3.82, S.D.=0.66) 2) ความตระหนักของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก (Mean=3.87, S.D.=0.89) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง 3) ความตระหนักและการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.60, p < .01$) การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐควรสร้างความตระหนัก และสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะจะส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: ความตระหนัก การมีส่วนร่วม พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทย ได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามการขยายตัวของเมือง และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชน ปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste) เป็นปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมระดับชาติ อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชน สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยสูงถึง 27.20 ล้านตันในปี พ.ศ. 2567 คาดการณ์ว่าปริมาณขยะจะพุ่งสูงถึง ร้อยละ 70 ระหว่างปี 2016 - 2050 เนื่องจากการขยายตัวของเมืองและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัญหาขยะกำลังกลายเป็นวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่ท้าทายทั้งในระดับโลกและประเทศไทย เกิดปัญหาขยะมูลฝอยที่ตกค้างสะสมในเมือง แต่ที่น่ากังวล คือขยะที่ถูกรีไซเคิลมีเพียงไม่ถึงร้อยละ 20 ส่วนใหญ่ถูกฝังกลบหรือทิ้งแบบไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะในประเทศไทยกำลังพัฒนา ส่งผลให้เกิดมลพิษและกลิ่นเหม็นรบกวนในชุมชน ผลกระทบจากขยะมูลฝอยนั้นส่งผลทั้งต่อสุขภาพของคน ในชุมชนและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งขยะมูลฝอยเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคที่นำไปสู่โรคอย่าง ไทฟอยด์ และตับอักเสบ สร้างมลพิษในน้ำ ดิน และอากาศ ทำให้ชุมชนต้องเผชิญกับความเสียหายของเสียอันตรายในการจัดการและกระทบต่อความเป็นระเบียบของชุมชน นอกจากนี้หน่วยงานรับผิดชอบในการกำจัดขยะมูลฝอยมีทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีแนวคิดและนโยบายที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะหน่วยงานส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ 1. แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2565 - 2570 2. แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 ซึ่งได้บูรณาการร่วมกับเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการจัดการขยะมูลฝอยต้นทางจนถึงปลายทางภายใต้หลัก 3Rs ประกอบด้วย การลดการใช้ การใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ ยุทธศาสตร์รีไซเคิลขยะมูลฝอยโดยเฉพาะพลาสติกในระบบเศรษฐกิจด้วยกระบวนการ (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

ในปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนนับเป็นปัญหาและการจัดการสาธารณสุขที่สำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัยของประชาชน และระบบนิเวศในท้องถิ่น แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในฐานะหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่โดยตรง จะได้ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการจัดเก็บและการรวบรวมขยะมูลฝอย อย่างไรก็ตาม จากบริบททางกายภาพของพื้นที่ตำบลนาเกลือ ซึ่งบางส่วนมีลักษณะเป็นชุมชนแออัด ชุมชนริมน้ำหรือพื้นที่ที่มีเส้นทางคบ ทำให้รถยนต์เก็บขนขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถเข้าถึงได้ ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการเก็บขนขยะมูลฝอยออกไปกำจัดนอกพื้นที่ ปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การสะสมของขยะมูลฝอย

ในชุมชน และเกิดการทิ้งขยะไม่เป็นที่ ซึ่งกระทบต่อทัศนียภาพและสุขอนามัยของประชาชนในพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนภายใต้ข้อจำกัดด้านกายภาพของพื้นที่ ไม่สามารถพึ่งพาเพียงการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวได้ หากแต่ต้องอาศัยการสร้างตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในพื้นที่เป็นสำคัญ หากประชาชนในเขตตำบลนาเกลือมีความตระหนักถึงผลกระทบ และเข้ามามีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง การคัดแยกขยะมูลฝอย ตลอดจนการคัดแยกวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ก็จะช่วยลดภาระในการเก็บขนขยะของ อบต.นาเกลือ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนให้เป็นอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

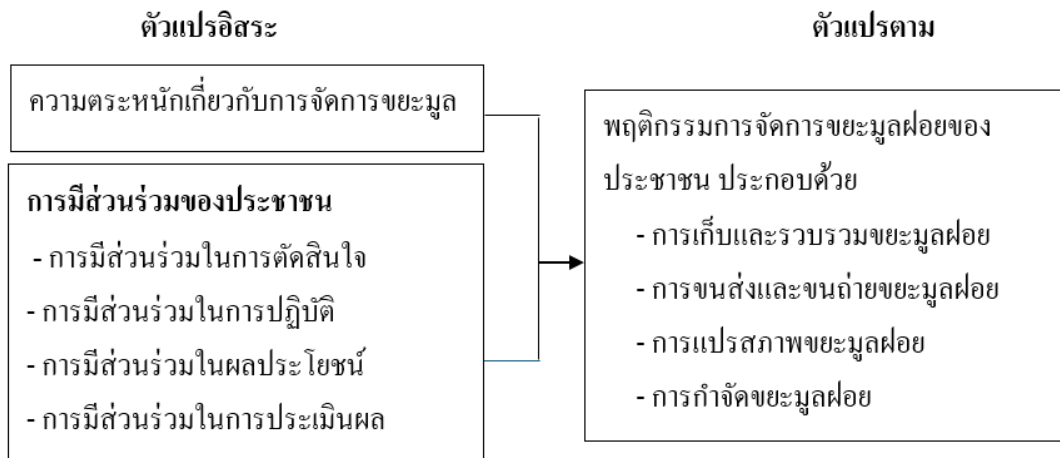
ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความตระหนักและการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือและผู้นำชุมชน ในการวางแผนพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จำกัด และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักและการมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความตระหนักและการมีส่วนร่วม ของเบนจามิน บลูม (1975) มาประยุกต์ในการศึกษา โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้



ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในเขตตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 13,108 คน (ข้อมูลประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2569) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้คำนวณจากสูตรของของ Taro Yamane (1973) โดยใช้ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 389 ราย โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนกำหนดเกณฑ์ในการคัดเข้า (Inclusion criteria) มีคุณสมบัติ คือ 1) ยินดีเข้าร่วมในการตอบแบบสอบถาม และ 2) มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลนาเกลือ แบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกรับ (Check list) และเติมข้อความ (Open ended) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความตระหนักในการจัดการขยะของประชาชน แบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2549) ข้อคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การแปลผลนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยรายข้อใช้หลักการแปล (Best,1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.21 - 5.00	หมายถึงมากที่สุด

3.41 - 4.20	หมายถึง	มาก
2.61 - 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2549) ข้อ คือ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด การแปลผลนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยรายข้อใช้หลักการแปลดังนี้ (Best,1977)

ฉบับนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ

การแปลผลนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยรายข้อใช้หลักการแปล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย	
4.21 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายถึง	มาก
2.61 - 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบล มีจำนวน 10 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณ ค่าแบบของลิเคิร์ต (Likert s Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ เกณฑ์คะแนน และการแปลความหมายของข้อมูลผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยใช้คะแนนเฉลี่ยตาม แนวทางต่อไปนี้ (ดวง เดือน จุลกรรณต์, 2548)

การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.87 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน และหา ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbrach's coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้ง ฉบับเท่ากับเท่ากับ 0.92

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.87 ค่าความยาก ง่าย และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือจากคณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานีถึงพื้นที่ศึกษา เพื่อขออนุญาตในการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ติดต่อประสานงานกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวิธีการขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ และพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง
5. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาทำการตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้อง จัดทำรหัสแบบสอบถาม แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.64 อายุระหว่าง 41-50 ปี มากสุด ร้อยละ 33.68 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 23.39 ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 77.63

2. แรงสนับสนุนทางสังคมในการจัดการผักตบชวา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย (n=389)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	3.45	0.37	มาก
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.58	0.88	มาก
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	3.73	0.85	มาก
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.74	0.80	มาก
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.45	0.37	มาก
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.54	0.96	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความตระหนักในการจัดการขยะของประชาชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.88) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.85) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.80) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.45$, S.D.=0.37)

3. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

(n=389)

พฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ด้านการเกิดขยะมูลฝอย	2.05	0.372	ปานกลาง
ด้านการเก็บและรวบรวมขยะมูลฝอย	2.25	0.473	ปานกลาง
ด้านการขนส่งและขนถ่ายขยะมูลฝอย	2.22	0.566	ปานกลาง
ด้านการแปรสภาพขยะมูลฝอย	2.14	0.487	ปานกลาง
ด้านการกำจัดมูลฝอยโดยรวม	2.12	0.387	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	2.15	0.457	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า การจัดการขยะต้นทางของประชาชนโดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.15$, S.D.=0.457) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการเกิดขยะมูลฝอยโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.05$, S.D.=0.372) ด้านการเก็บและรวบรวมขยะมูลฝอยโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.25$, S.D.=0.473) ด้านการขนส่งและขนถ่ายขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.22$, S.D.=.576) ด้านการแปรสภาพขยะมูลฝอยโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.14$, S.D.=0.487) ด้านการกำจัดมูลฝอยโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.12$, S.D.=0.387)

4. ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์ความสัมพันธ์วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนัก การมีส่วนร่วม ร่วมกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนัก การมีส่วนร่วมร่วมกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชน

ตัวแปร	พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	P-value
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r_s)	
ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	0.432	0.001
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.739**	0.001
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	0.554**	0.001
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	0.479**	0.001
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	0.567**	0.001
การมีส่วนร่วมโดยรวม	0.344*	0.001

** p-value < .01

จากตาราง 3 ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอย
โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วน
ร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการวิจัย

ความตระหนักในการจัดการขยะของประชาชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการ
ขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะมูลฝอย
ของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านการเกิดขยะมูลฝอยโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเก็บและรวบรวมขยะมูลฝอยโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการขนส่งและขนถ่ายขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการแปรสภาพขยะมูลฝอยโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการกำจัดมูลฝอยโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนพพล อินทรีย์ (2565) ได้ศึกษากระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนอย่างยั่งยืน คือ การจัดการขยะมูลฝอยเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการลดคัดแยกขยะ การทิ้งขยะ การเก็บขยะไว้ในภาชนะ และการเก็บรวบรวมเพื่อให้การดำเนินการขนส่งนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะที่ถูกหลักวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการด้วยกัน คือ 1) การจัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนมากกว่ามูลฝอย ที่เกิดจากแหล่งอื่น ประชาชนต้องนำหลักการจัดการมูลฝอย คือ หลัก 3Rs (Reduce Reuse and Recycle) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าสามารถช่วยลดปริมาณขยะให้น้อยลงได้ 2) การเก็บรวบรวมมูลฝอยในชุมชน ประชาชนนั้นต้องคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งใน ภาชนะที่หน่วยงานได้จัดไว้ให้ เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บรวบรวมมูลฝอยในชุมชนของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ โดยประชาชนต้องคัดแยกขยะด้วยกันใน 4 ประเภทก่อนนำไปทิ้ง คือ ขยะรีไซเคิล ขยะอินทรีย์ ขยะอันตราย และขยะทั่วไป 3) การกำจัดมูลฝอย ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการกำจัดมูลฝอยที่ถูกหลักสุขลักษณะมี 3 วิธีได้แก่การกำจัดมูลฝอยด้วยการเผา การหมักทำปุ๋ย การฝังกลบแบบถูกสุขลักษณะ

2. ศึกษาความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของประชาชนผลการศึกษา พบว่า ความตระหนักในการจัดการขยะของประชาชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ในบริบทพื้นที่ ขยะประเภทถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ขวดน้ำยาเคมี ซึ่งเป็นขยะอันตรายไม่มีขยะแยกที่ชัดเจนในพื้นที่ทำให้ประชาชนทั้งรวมกับขยะทั่วไปส่งผลการศึกษาในครั้งนี้ความตระหนักในการจัดการขยะของประชาชน ประเภทถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ขวดน้ำยาเคมี มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาในครั้งนี้ในพื้นที่หน่วยงานมีการรณรงค์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องอยู่แล้วส่งผลให้การศึกษาครั้งนี้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ แนวคิดของ วิลเลียม (William, 1976) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ

การมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แกะไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ นพพล อินทรีย์ (2564) ได้ศึกษากระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนอย่างยั่งยืน คือ การจัดการขยะมูลฝอยเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการลดคัดแยกขยะ การทิ้งขยะ การเก็บขยะ ไว้ในภาชนะ และการเก็บรวบรวม เพื่อให้การดำเนินการขนส่งนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะที่ถูกหลัก วิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแบบมี ส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐต้องเข้าร่วมดำเนินการด้วยกัน คือ 1) การจัดการ มูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนมากกว่ามูลฝอย ที่เกิดจากแหล่งอื่น ประชาชนต้องนำ หลักการจัดการมูลฝอย คือ หลัก 3Rs (Reduce Reuse and Recycle) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าสามารถช่วยลดปริมาณขยะให้น้อยลงได้ 2) การเก็บรวบรวมมูลฝอย ในชุมชน ประชาชนนั้นต้องคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งใน ภาชนะที่หน่วยงานได้จัดไว้ให้ เพื่อให้ง่าย ต่อการเก็บรวบรวมมูลฝอยในชุมชนของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ โดยประชาชนต้องคัดแยกขยะ ด้วยกันใน 4 ประเภทก่อนนำไปทิ้ง คือ ขยะรีไซเคิล ขยะอินทรีย์ ขยะอันตราย และขยะทั่วไป 3) การกำจัด มูลฝอย ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการกำจัดมูลฝอยที่ถูก หลักสุขลักษณะมี 3 วิธีได้แก่การกำจัดมูลฝอยด้วยการเผา การหมักทำปุ๋ย การฝังกลบแบบถูกสุขลักษณะ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนัก การมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชน ผลการศึกษา พบว่า ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะต้นทางของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะต้นทางของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการศึกษาในครั้งนี้ในพื้นที่หน่วยงานมีการณรงค์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องอยู่แล้วส่งผล ให้การศึกษานี้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ แนวคิด ของ วิลเลียม (William, 1976) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นกระบวนการให้ประชาชน เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการ มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แกะไข ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงศักดิ์ วลัยใจ (2564) ศึกษากระบวนการจัดการขยะมูลฝอย โดยชุมชนมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประเภทของขยะ

ที่มากที่สุดในการครัวเรือน คือ ถุงพลาสติก/ถุงร้อน จำนวน 528 ชิ้นต่อวัน รองลงมาเป็นขยะพลาสติก จำนวน 358 ชิ้นต่อวัน และมีปริมาณขยะสด/ขยะเปียก จำนวน 272 กิโลกรัมต่อวัน ประชาชนส่วนใหญ่มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือน (ร้อยละ 97.70) และพฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือน จะกำจัดขยะโดยมัดใส่ถุงดำทิ้งลงถังขยะ (ร้อยละ 36.33) รองลงมา คือ การคัดแยกขยะพลาสติกออกและนำไปจำหน่าย นำขยะเปียกไปทำปุ๋ยหมักและนำขยะไปฝังกลบ (ร้อยละ 31.70, 24.13, และ 3.21 ตามลำดับ) กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีกลยุทธ์ในการดำเนินการ 7 กลยุทธ์ ดำเนินการ ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภท โดยใช้หลัก 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น คัดเลือก “กลุ่มปฏิบัติการประจำตำบล” จากตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่บริหารจัดการปัญหาขยะร่วมกันในระดับตำบล จัดทำแผนการจัดการปัญหาขยะในชุมชน โดยบ้านป่าจี้ตั้งเป้าหมายบริหารจัดการขยะภายในหมู่บ้านให้เป็น “หมู่บ้านถนนสีขาว” บ้านขามสุม่เวียงตั้งเป้าหมายหมู่บ้านให้เป็น “หมู่บ้านปลอดถังขยะ” ตลอดจนกระตุ้นพฤติกรรมและสร้างแรงบันดาลใจของชุมชน โดยส่งเสริมครัวเรือนต้นแบบในชุมชนจัดการขยะ โดยการประกาศเกียรติคุณจากอำเภอพร้าวในการส่งเสริมครัวเรือนต้นแบบการคัดแยกขยะและหมู่บ้านการจัดการขยะดีเด่นระดับตำบล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาส่งให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้านที่จะสามารถ

แก้ปัญหาในการจัดการขยะในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการศึกษาไปใช้อย่างต่อเนื่องในชุมชน และมีการขยายไปยังบริบทใกล้เคียง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษารูปแบบการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง

2) ควรมีการศึกษาในเชิงเศรษฐศาสตร์ ค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะหลังการนำการศึกษาไปดำเนินการ และศึกษาปริมาณขยะที่ได้รับการคัดแยกในพื้นที่ เพื่อเกิดการลดขยะในชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2559). รายงานสถานการณ์ ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559.

(ออนไลน์) เข้าถึงได้ http://infofile.pcd.go.th/waste/wsthaz_annual59.pdf

- ข้อมูลทะเบียนราษฎร องค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ณ วันที่ 1 มกราคม 2569
- นพพล อินทรีย์. (2565). กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน. *Journal of Modern Learning Development*, 7(11), 480-493.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2545). การวัดประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ทรงศักดิ์ วลัยใจ. (2564). กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- Bloom, B. S. (1975). *Taxonomy of educational objectives: Handbook I: Cognitive domain*. David McKay.
- Best, J.W. (1997). *Research in Education* (3rded.). Eagle Wood Clift, NJ: Prentic Hall.
- Williams, R. (1976). *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society*. Glasgow: William Collins Sons & Co Ltd.